СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXV. Ч. 7. Джерзи Сіті, Н. Дж., второк, 11. січня, 1927. VOL. XXXV. No. 7. Jersey City, N. J., Tuesday, January, 11. 1927. THREE CENTS

В ОБОХ ПАЛАТАХ КОНҐРЕСУ КРИТИКУЮТЬ ЗА ПОЛІТИКУ В МЕКСИКУ Й НІКАРАҐВІ

МЕКСИКО ДОПУСКАЄ ЗІРВАННЄ З АМЕРИКОЮ ЧЕРЕЗ НАФТОВУ ПОЛІТИКУ.

ВАШИНҐТОН, 8. січня. — Демократичні конґресмени й сенатори виступили нині в обох палатах конґресу з острою критикою політики президента Кулиджа супроти Мексика й Нікараґви.

Щодо політики Кулиджа супроти Мексика, то сенатор Ґвілер називав її заголюкуванням Мексика для охорони нафтярських інтересів. В палаті послів конґресмен Годелстон вніс резолюцію, щоби американський уряд відкликав своїх маринарів з Нікараґви та держався далеко від Мексика.

Сенатор Гефлин виступив отверто зі заявою, що американський уряд пре до війни з Мексиком та що тепер він приготовляє американську публичну опінію до рішучого кроку.

МЕКСИКАНСЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ ХОЧЕ МИРОВОГО СУДУ З АМЕРИКОЮ.

МЕКСИКО, 8. січня. — Мексиканський президент Каес заявив, що він готов віддати спір Мексика зі Злученими Державами до розсуду Арбітраційному (роземному) Трибуналови в Газі.

В своїй заяві Каес звертає увагу Злученим Державам, що відкликанне визнання для мексиканського уряду сейчас викликалоби в Мексику нову революцію.

ПАРТІЇ НІКАРАҐВАНСЬКОЇ ГОРОЖАНСЬКОЇ ВІЙНИ ПРО СВОЇ ПРЕТЕНСІЇ.

НЮ ЙОРК, 8. січня. — Нюйорський дневник Таймс попросив провідників обох воюючих зі собою партій в Нікараґві предложити американській публиці своє становище. У відповідь на сі запросини предложили свою заяву з одної сторони Адольфо Діяс, котрого кандидатуру на президента Нікараґви попирають Злучені Держави, а з другої Хван Бавтіста Сакаса, ліберальний претендент до уряду президента.

У своїй заяві Діяс каже, що він має право до президентури, бо за ним заявився уряд Америки. Він називає себе оборонцем Нікараґви перед вмішуванням Мексика в нутрішні справи Нікараґви.

Сакаса знова каже, що Діяс захопив уряд президента безправно, що се становище належиться йому, Сакасі, та що Злучені Держави не повинні вмішуватися в нутрішні справи чужої держави.

СТРАШНА ПОДІЯ В ТЕАТРІ.

МОНТРЕАЛЬ, 9. січня. — В театрі рухомих образків Лорієр Пелес, положенім на вулиці Св. Катерини, вибух нині сполудня невеличкий огонь, який пожарники погасили без трудности. Заким се однак сталося, серед публики, зложеної майже виключно з дітвори до 16 літ, вибухла страшна поляка, серед якої діти стовпилися коло виходу та забили вихід на двір. Згинуло тут тоді від диму й чаду 77 дітий. Були се діти, бо лишень одна жертва мала понад 16 літ. Діти лежали покотом, одною лавою мерців. Щоби їх добути, пожарники мусіли пробивати стіну театру.

Всіх трупів відставлено сейчас до трупарень, куди й подалися родичі, шукаючи за своїми дітьми. Серед населення страшне обуренне на заряд театру. Поліція арештувала властителя, менаджера та двох робітників театру.

З імен жертв події видно, що жертви були майже виключно діти канадійських Французів. Головною приманою представлення була фільма „Ґет Дем Янґ".

ЗЕЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА.

СИРАКЮЗ, Ню Йорк, 9. січня. — Серед густої морозної мраки наїхав поспішний поїзд зелізниці Ню Йорк Сентрел, ідучий до Бостону, на стоячий тут поїзд сеї самої зелізниці, ідучий до Ню Йорку. На бостонськім поїзді погиб машиніст, а на другім поїзді пічкур відніс такі тяжкі попарення кипятком з машини, що він відай помре. Кромі сього катастрофа покалічила 22 пасажирів. Заряд зелізниці звалює всю вину на машиніста, котрий погиб; він мав не доглянути сиґналів.

„ЩЕ Й НЕ ВСІ АМЕРИКАНЦІ ЗАМЕРИКАНІЗОВАНІ".

НЮ ЙОРК, 9. січня. — Др. Джан Веслі Гил, канцлер Лінкольнського університету, виголосив тут в одній церкві відчит про американських гірняків у Апалачійських горах. Бесідник заявив на вступі свого відчиту, що в той самий час, коли Американці збирають міліони на американізацію іміґрантів, в американських горах є ще коло 6 міліонів людий, Американців від многих поколінь, які все ще не замериканізовані. 72 проценти гірняків Апалачійських гір не знає читати ні писати, і живе відрубним життєм від решти Америки.

Бесідник закликав своїх слухачів, щоби вони тепер присвятили дещо гроша на „замериканізованне" сих родовитих Американців. Замісць давати жертви на Палестину, Африку й Китай, радив він складати жертви на поширенне серед сих Американців американської штуки читання й писання, та на запізнанне їх з новочасними вимогами життя в Злучених Державах.

Різдвяна Коляда для Рідної Школи.

Всі збірки на Рідний Край, які переводимо в Америці з нагоди Різдвяної Коляди, призначені на Рідну Школу в краю, себто на поширення науки між нашим народом, на ту ціль, яка збудує кращу будучність нашому народови.

Тому повинні ми памятати на те, щоби:

В кождій місцевости, де тільки живуть Українці, була обовязково зорганізована й переведена в січни 1927 р. Різдвяна Збірка на допомогу Рідній Школі в старім краю та щоби та Різдвяна Коляда була вислана до краю через:

„Obyednanye", P. O. Box 411, Philadelphia, Pa.

МЕКСИКАНСЬКИЙ УРЯД АРЕШТУЄ СВЯЩЕНИКІВ ЗА УЧАСТЬ В ПОВСТАННЮ.

МЕКСИКО, 9. січня. — На приказ федеральних урядників арештовано нині в Сантільо, столиці стейту Коагуля, двох римо-католицьких священиків, які мали підбурювати населення проти уряду.

НАЙКРАЩЕ ФРАНЦУСЬКЕ ВІЙСКО СТОЇТЬ НА ІТАЛІЙСЬКІЙ ГРАНИЦІ.

НІЦЦА, 9. січня. — Мимо урочистих новорічних запевнень з боку Муссолінія і Бріянда, що Італія і Франція живуть в найкращих відносинах, Франція таки зібрала найбільш випробовані військові частини і розмістила їх на французько-італійській границі. Війско те є рівнож добре виеквіповане в наймодернійший спосіб.

Італійський патролюючий жовнір стрілив вчера до французького поїзду, що покидав італійську територію. Жовнір виправдував себе опісля тим, що йому привиділося, що хтось чіпався поїзду і хотів в той спосіб переїхати границю.

Кажуть, що нема обави, щоби тут прийшло тепер до чогось поважнійшого. Але одного не можна заперечити, а це загальної ненависти Італійців до Французів.

КУДИ ЙДЕ ХЛІБ З УКРАЇНИ?

Відповідь знаходимо в передовій „Вістей" ч. 264:

„Стан світового ринку нас особливо цікавить напрямом вивозу заготовленого на Україні збіжжа.

„До останнього часу головний напрямок був північний, бо північні споживчі райони зовсім не багато мали заготовленого збіжжа. В районах, що звичайно виносили на собі головний тягар їх постачання (Сибір, Урал, Центрохліборобська округа), вистигання пашні запізнилося майже на місяць. У Поволжі дуже довго ринок був дезорґанізований. Через це ввесь тягар постачання північним споживчим районам припав на основні експортні райони, Україну та Північний Кавказ".

ВИДАТНІСТЬ ЛЮДСЬКОЇ ПРАЦІ.

Видатність людської праці, все одно умової чи фізичної, залежить від того, в яких умовах вона відбувається. Чим нормальніщі і приємніщі ці умовини, тим видатніща праця. Навіть дрібні і незначні обставини можуть мати великий вплив на її продуктивність.

Так, наприклад, в одній німецькій фабриці був відділ, де виробляли реґулятори. Денна продукція виносила 80 штук, з них, одначе коло 60 завертав що дня контролевий відділ фабрики назад, як непридатні до вжитку. Управа фабрики зачинала шукати причин так поганої праці цього відділу і показалося, що там був постійно великий гамір, який перешкоджував увазі робітників. Усунення цього гамору дало блискучий вислід: та сама кількість робітників виробляла денно 110 реґуляторів, між якими несправних бувало за день не більше, як 6.

По багатьох американських фабриках заводять радіо-апарати, які музикою уприємнюють працю робітникам, бо переконалися, що це значно збільшує видатність праці.

До недавна мало звертали увагу на те, у якій позиції працює робітник. Досліди, переводжені в Америці у ріжних ділянках виробництва, показали таке: Коли робітникові, що працює стоячи, до того нераз ще і похилений, приладити варстат так, щоби він міг при праці вигідно сидіти, а при змозі ще і сперти лікті на стіл, то продуктивність його роботи зростає нараз майже удвоє.

Всі ті удогіднювання і уприємнювання праці робітника виходять очевидно не з альтруїзму або якихсь особливих симпатій до робітництва, тільки з чистого вирахування: з бажання збільшити продуктивність праці і цим зменшення коштів виробництва. Та при акордовій системі платень це є ознакою збільшення денного заробітку робітника і виходить йому на користь.

Р. Р.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

В УКРАЇНСЬКІЙ АКАДЕМІЇ НАУК.

Український геольоґічний комітет дістав запрошення взяти участь у другому всесоюзному зїзді по вивченню природних та продукційних сил і народнього господарства.

Зоольоґічна секція інституту наукової мови при УАН закінчила редаґування двох томів зоольоґічного номенклятурного словника. Перший том цими днями виходить у виданні ДВУ.

Етноґрафічна комісія УАН зібрала цінні фольклорні матеріяли-перекази, пісні, прислівя, спогади — з першої революції 1905 року.

УАН організує велику експедицію до Усурійського краю.

Зорганізований 1925 р. при ІНО гурток культури українського слова провадить широку роботу. Члени гуртка зібрали цінний діялектичний матеріял по селах. До УАН передано понад 1000 слів на картках, що їх записали члени гуртків.

СКІЛЬКИ ЖИДІВСЬКИХ РОБІТНИКІВ НА УКРАЇНІ.

Рада української трейдюнії подає, що на Україні працює на один міліон нежидівських робітників 127.000 жидівських, які становлять отсим 12.8 проц. всього зареєстрованого робітництва. Найбільше Жидів працює в кравецтві, кушнірстві і т. п.

БРАКУЄ ГРОШЕЙ НА ШКОЛУ.

На черговій сесії ВУЦВК заявлено: „Питома вага бюджета Н. Ком. Освіти в республіканському бюджеті цього року зменшилася. На душу населення країни на потреби освіти витрачається менше, а-ніж в РСФРР".

(„Пр. Пр." ч. 268).

А що говорить це не аби хто, а Приходько, заступник комісара, то доводиться цьому вірити: грошей за мало. Звісно для української школи бо коли справа торкнеться національних меншостей, то цей брак певно не відчувається. Принаймні, про це свідчать самохвальні голоси совітської преси.

ДУМАЮТЬ ЩЕ ПРО ОДИН ПЕРЕВОРОТ В ПОЛЬЩІ

ВАРШАВА, 9. січня. — З хвилею, коли повернули зі святочних ферій всілякого рода політикани, Варшава переповнена новими сензаціями. Ліві кажуть, що Пілсудскі вертає до парляментарних форм і вже зрезиґнував з диктатури і инших аспірацій, особливо монархістичних. Праві знова подають з цілком певного жерела, що Пілсудскі хвилево притих, але вже з весною дасть о собі знати. Він цілком певно закінчить свою акцію монархістичним переворотом.

На загал всі незадоволені з інертности сойму, бо нігде не видно в нічім ніякого здорового пляну, а всьо живе тільки поголосками. В такім положенню диктатура Пілсудского має хоч то одно добре за собою, що держить польський злотий менш більш на одній стопі. Поліпшити одначе польські фінанси і загальне економічне положенне в таких відносинах тяжко, бо на непевне чужі банкирі позичок не дадуть, а без позички в Польщі не піде до кращого.

СОВІТИ НЕ ЗНАЮТЬ ЩЕ, ЯКУ ІМ ВЕСТИ ЗАГРАНИЧНУ ПОЛІТИКУ.

МОСКВА, 9. січня. — Американський кореспондент, який хотів дізнатися про совітську заграничну політику, не довідався на загал нічого нового. Він тільки підносить, що ведення сеї політики у совітів справа дуже скомплікована з того огляду, що на ню мають вплив аж три чинники: уряд, комінтерн і профінтерн. Комуністичний інтернаціонал і інтернаціонал робітничих юній дуже часто розходяться з урядом і перешкаджають в його заходах. Сам уряд хоче за всяку ціну задержати спокій і жити в приязних відносинах з сусідами, а рівнож і з Америкою і Анґлією. Це робить він головно тому, що потребує кредитів, бо край економічно дуже підупадає і о власних силах піднестися не може. Без чужого капіталу не можливе економічне відродженне совітів. Цего погляду Сталін, який сегодня грає найважнійшу ролю в життю совітів.

НІМЦІ НЕ ХОЧУТЬ СЛУХАТИ НІҐЕРСЬКОЇ ШТУКИ.

ЕЛЬБЕРФЕЛЬД, 9. січня. — Мейор того міста не дозволив виставляти в міськім театрі штуку зі співами і танцями під назвою „Чорні люди", взяту з життя Ніґрів по тій причині, що надренська провінція дуже богато витерпіла від чорних війск, які тут довший час держала Франція, а які допускалися многих знущань над білими.

В ХІНАХ ВІДНОСИНИ ПОПРАВЛЯЮТЬСЯ.

ГЕНКОВ, 9. січня. — Британські концесії опинилися знова під контролею британських властей. Пильнувала їх в послідних часах націоналістична армія і хінська поліція. Тепер пильнують головно жовніри від военної маринарки. В місті на загал спокій і чужинців не атакують, як це було в днях попередних.

В инших місцевостях відносини одначе ще дальше напружені.

ЛІВІ ЗИСКАЛИ ПРИ ВИБОРАХ ДО СЕНАТУ.

ПАРИЖ, 9. січня. — Вчера перейшли вибори третої частини сенаторів. На загал побідили соціялісти. Це одначе не змінить вигляду сенату. Ліві побили при виборах навіть впливового сенатора Де Сельв, який є президентом сенату, а рівнож і найблизшим приятелем премієра Поанкаре. В секванськім департаменті провалився Міллеранд, бувший французький президент. З тих, які зістали наново вибрані сенаторами, найважнійші ті: міністер справедливости Барту, бувший міністер фінансів Клементель, Кайо, Ґастон Меніє і другі. Рівнож вибрано Пола Пере, що є президентом палати послів. Через вибір мусить він уступити зі своєї дотеперішної позиції.

КАЖУТЬ, ЩО НІМЦІ ВИРОБЛЯЮТЬ ТРІЙЛИВИЙ ҐАЗ В РОСІЇ.

БЕРЛІН, 9. січня. — В пацифістичнім німецькім орґані подає соціялістичний посол Кінстлер, що йому подали відомости про фабрику отруйних ґазів, яка істнує в Росії над Волгою і виробляє ґаз для німецької армії. Відомости ті походять від двох робітників, які працювали в тій фабриці і які тепер вернули назад до Німеччини. Робітники подали далі, що ця фабрика зветься: Руско-ґерманьская фабрика Берсоль. Менаджерами тої фабрики були німецькі реакціонери: др. Ґуґо Штольценберґ з Гамбурґа і якийсь Насс. Фабрику оплачувало німецьке міністерство війни. Совіти відносилися до заряду фабрики і до робітників дуже ввічливо. Німецькі урядовці і робітники були дуже добре платні. Побирали місячно від 700 до 900 золотих марок німецьких.

СУД НАД ҐАРІБАЛДІЄМ.

ПАРИЖ, 9. січня. — Дня 20. січня начнеться розправа проти полковника Ґарібальдія, внука великого італійського патріота. Будуть судити його за вмішанне в італійський і еспанський заговір, який викрито в листопаді, а в якім, як виходить, Ґарібальді мав грати ролю свого рода провокатора і будучи ворогом фашистів, мав заразом бути на їх службі та одержувати від них гроші.

При всякій нагоді складаймо жертви на Сиротинець-Захист Українського Народного Союза.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holiday at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918

SUBSCRIPTION RATES		ПЕРЕДПЛАТА	
Three cents a copy		Поодинoке число три центи	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДО ВИЯСНЕННЯ ПОЛІТИЧНОЇ БОРОТЬБИ НА ЦЕРКОВНІМ ПОЛИ

В другій части Свободи закінчується нині довша стаття д-ра Володимира Сіменовича про спір, який нині ведеться серед української імміграції в Америці. Так як се є голос старого українського громадянина, одного з перших діячів на полі пробудження національного життя на імміграції, і з огляду на те, що стаття в незвичайно спокійний спосіб розглядає початки й основи теперішньої боротьби, редакція помістила сю статтю без ніяких просто змін, і помістила її мимо сього, що не годиться з шановним автором у кількох точках. З тої причини редакція, даючи місце д-рови Сіменовичови, рівночасно вважає своїм обовязком сказати свій погляд про погляди, висказані ним у сій статті.

Здається, редакція вже й зазначувати не потребує, що вона в повні годиться з поглядом д-ра Сіменовича, що теперішна боротьба має глибокі причини, які своїм корінням сягають і в давнину українського народа, і в старий край, і в давнійші подібні боротьби на імміграції. І певно нині вже не треба підчеркувати загально приняту думку, що ся боротьба се не особисте непорозуміння межи кількома докторами, чи редакторами, чи особиста боротьба проти епископа Богачевського.

Погоджуючися в усьому сему, ми не можемо теж справляти в нічому тих фактів, які наводить др. Сіменович з давнійшої історії української імміграції в Америці. Доперва, як др. Сіменович переходить до самої спірної точки, виринає ріжниця. За що ведеться боротьба? Др. Сіменович каже, що се боротьба межи західною культурою, яку визнає Рим і Польща, та східною культурою, яку визнає Україна. На наш погляд, боротьби сеї так не можна брати. Раз, і на Україні князі та гетьмани, хоч удільні та виборні, вимагали безоглядного послуху. По друге, власне захід Европи приписує собі, що се він придумав засади народовластя та виборов признанє їх державними урядами та церковними зверхниками. Инчими словами, протиставлення західної та східної культури в такім змислі, як се пише др. Сіменович, не відповідає ходови історії.

Всеж таки др. Сіменович підходить дуже близько до сути правди, як лежить у тому, що українській землі знова судилося стати ареною вікової боротьби межи стремлінием держав накидати свою волю підбитим народам а стремлінием народів до самоуправи. У сій боротьбі державні уряди стараються наломити церкви на свою службу. Український народ через те й бореться проти Риму, що він дається вживати Польщі для польонізаційних заходів.

Д-р Володимир Сіменович.

МОЇ ДУМКИ ПРО НАШ ЦЕРКОВНО-НАРОДНИЙ СПІР В АМЕРИЦІ.

(Докінчення).

Три типи культури в Европі.

Під зглядом культури Европу можна поділити на три ріжні культури.

Західна культура.

Східна й середна Европа приняла з римо-католицькою вірою також і західну культуру.

До західної культури принадлежать народи Італії, Франції, Англії, Німеччини з Австрією, Чехи, Поляки і другі. Одним словом, народи західної і середної части Европи.

Восточна культура.

Восточну культуру приняли народи, які живуть на сході Европи, до яких і ми належимо. Восточну культуру ми приняли з вірою грецького походження з Греції.

Азійська або монгольська культура.

Ту культуру визнає корінна Росія, а приняла вона її від азійських народів, із якими не тільки сусідує, але через століття була під їх кормигою і вчасти змішалася з монгольською расою.

Головні засади трех культур.

Західна культура є своїм устроєм діяметрально противна культурі восточній. Вона (1) визнає єдиновластє; (2) признає неділимість заряду в управі чи держави чи церкви, і то не тільки з народом, але з ніким инчим, під кождим оглядом; (3) Вимагає сліпого послушенства владі, законам і розпорядженням.

Найліпше зясовує суть західної культури латинська пословиця:

„Roma locuta, causa finita" — „Так Рим приказує, так має бути".

На тій культурі і на тих засадах є основана римсько-католицька церква. Були часи, що римська імперія рядила цілим світом. Нині ту ролю обняла римо-католицька церква з папою на чолі. Щоби надати моральної сили папі римо-католицьких церков і як найбільше піднести його в очах кат. світа, церква католицька узнала папу за намістника Христового, за святого за життя, а в кінци зробила його рівним самому Господу Богу, бо узнала його неомильним в справах догмів — а неомильним є тільки сам оден Господь Бог. В римо-католицькій церкві, значить, хто противиться розпорядженям папи римського, противиться самому Ісусу Христу, противиться святому, противиться в справах догматичних самому Богови.

Се ясно виказує, в чім лежить суть не тільки західної культури, але й римо-католицької церкви.

Західно-середні держави по принятю з Риму римо-католицької віри, кермувалися і по части ще до нині рядяться принципами західної культури. Се дало їм силу. Нині західно-середні европейські держави рядять світом.

Восточна культура.

Засади і ціхи восточної культури такі: (1) вона узнає народовластє; (2) позволяє на свобідний вибір влади, яка би не була, світська, чи духовна; (3) позволяє на поділ державного володіння; (4) позволяє на критику влади, розпоряджень, законів.

Яскравим приміром тої восточної культури була наша „Запорожська Січ", поділ нашої держави князями поміж синів, наслідком чого були усобиці і занепад нашої держави. До нині ті самі засади восточної культури задержалися між нашим народом. Батько ділить свою спадщину між дітий.

Азійська або монгольська культура.

Азійська культура позволяє а радше учить володіти народами безпощадною брутальною силою в разі потреби. Явним приміром тої культури в Росії були Петро Великий, Іван Грозний, а на наших очах Ленін з Дзержинським та большевизм. Нас наразі російська культура не обходить і ми нею більше не будемо занематися.

Боротьба між двома культурами.

З повисше наведеного бачимо, що наші непорозуміння з Римом і його представниками, ось хотьби з нашими епископами, не є це льокальної натури справи як „Америки" і „Січи", як деякі люди думають. Є це боротьба широкого покрою. Боротьба між римською або західною культурою з восточною. І з тої точки погляду належить оцінювати і наші непорозуміння на імміграції. — Є це боротьба між двома способами правління церквою. Між римським єдиновластем а грецьким восточним народовластем.

Ми вправді під напором ляцької сили згодилися на унію з Римом. Але ми з принятєм унії т. є з підчиненнєм себе папі римському не переняли західною культурою і її вимогами. Після наведених фактів ми є уніятами, але не католиками, бо ми не визнаємо способу правління церквою після засад західної культури. Ми можемо тільки тоді стати дійсними католиками, коли зможемо перемінитися з восточних культурників на західних. Але це здається ніколи не наступить.

Якщо ми були би ще приняли унію із Римом добровільно, значить, якби ми змінили були свій характер, бо нам західна культура припала більше до вподоби, тоді ми були би дійсно стали католиками. — Але нам, восточним культурникам, накинено силою західну або римську культуру і ми тому не винні, що західна культура нас разить і коле. Тому ми і боронимося від неї. Це вияснює докладно, чому ми з Римом і його представителями у вічній боротьбі. А так само, чому Рим є у вічній боротьбі з нами.

Беа огляду чи се буде епископ Богачевський, чи инчий, коли він зачне між нами ширити нам чужу культуру західну, ми так само як нині так і пізнійше, ми старокраєві Українці будемо боротися проти західної культури і наших епископів.—Уживаючи слова „ми", я маю на думці не себе, а загал. Не входжу також в те, чи західна культура є ліпша чи гірша від восточної. Я тільки констатую факт, що засади тих двох культур є діяметрально собі противні. Констатую і се, що ми є загорілі визнавці восточної культури. Констатую і се, що коли нас віки не змінили, то ми і тепер на борзі не змінимося.

Чи у нас буде вічно іти боротьба з Римом?

Здається, в старім краю: так. Тут в Америці, думаю, ся боротьба із Римом так скоро устане, як скоро наше нове поколінне займе наше місце. Наше нове українське поколінне, роджене і виховане тут на землі Вашингтона, відірване від матерного пня, скоро перейметься ідеалами західної культури і західним способом правління гр.-кат. церкви коли яка горстка при гр.-кат. церкві остане. І не тільки не буде боронити восточної культури, восточного обряду, але й цілою силою пари буде старатися усунути з нашої церкви всі ті аномалії, які нашу церкву ділять від римо-кат. церкви. Бо воно так само буде їх разити, як разить тепер усіх американських римо-католиків.

Тому наша боротьба за наші права, це тільки наша старокраєва справа. Нове наше поколінне, яке уже доросло і мало його є на визначних становисках, як бачите самі, не бере найменчої участи в нашій боротьбі.

Нам тепер потреба згоди і цілу увагу звернути на доростаюче, молоде і нове поколінне; інакше ми усе стратимо: і церкву і нарід.

Др. В. Сіменович.

Шикаго, Ілл., 3. січня 1927.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

СЕЙНТ ЛУЇС, МО.

Відсвяткували память Франка.

В остатну неділю в сім році, то є 26. грудня, група Ст. Луїських Українців святкувала десятьлітні роковини смерти свого вірного сина і пророка українського народа Івана Франка.

Святковане спізнилося тому, бо люде сподівались, що провід до таких діл повинні дати ті, котрих український нарід викормив, виховав і своєю працею кормить далі.

Не діждавшись сего від своїх хлібокормців, кружок ім. Франка дав почин до сего торжества, котре випало надсподівано величаво. Саля Народного Дому прибрана в народні кольори, з портретом Франка на переді, гейби витала добрих дітей України, а о 7.30 розпочато свято.

Були ріжні промови і реферати, співи та декламації, як це водиться всюди. А на закінчення бесідник візвав присутних щирих людий до молитви. І молилися всі та не за Франка, але молили Всевишнього Господа, аби невміраючий Дух Франка був і по його смерти далі страшний і переслідував далі вічно тих, котрих спорохніла, плюгава, яничарська робота, як червак, точить ще нині порізане тіло нашого народа. Молилися присутні Українці за те, щоб вибила вже раз та година, коли наш народ злучиться разом в одній Соборній Україні та прожене своїх і чужих ворогів.

Учасники свята зложили $55,70. По заплаченю розходів гроші будуть вислані до Обєднання і розділені на народні ціли.

Участник.

5-ГО ЛЮТОГО 1919.

Морози скаженіли...
Ниви білі...
З боку лівого летіли
Часті стріли.

Чи зірвати міст, чи ні?
Біга холод по спині.
Дніпро скутий, Дніпро в сні —
Міст зірвати жаль мені.

Г. Мальо.

БЕЗРОДИНИ

Після німецької переробки переповів В. В—р.

(5)

Карльоні усміхнувся. — Ти хотів би так скоро мати черевики? Ну, пожди ще, за 3 годині зайдемо до міста, там дістанемо черевики і то ковані кілочками чуеш! А крім того обіцюю тобі оксамітну блюзу і камізольку і капелюх.

Ілько слухав і своїм ушам не вірив. Черевики самі, то вже страх що за щасте і то ще черевики з кілочками! А то ще і капелюх! Ба і убранне з оксаміту — а він бідняга не знав до тепер иншого, як з грубого льняного полотна!

— О, коби то моя мама знала про се! — подумав собі і ступав з свіжими силами коло свого пана. Але його сили знова скоро утомилися. А до того — як на лихо — дорога не кінчилася, небо захмарилося і лупнув густий дощ.

Карльоні і Фрузя були яко тако охоронені кожухом, пси, здається, вже привикли до слоти, вкінци вони могли стріпати від часу до часу з себе каплини води, тільки бідний Ілько був без охорони і він промок від зимного дощу аж до тіла.

Карльоні глядів журливо на него і сказав: Ми вже не дійдемо нині до міста, мусимо переночувати в найблизшім селі.

Село було мале і бідне, ніхто не хотів приняти перемоклих вандривних. Де тільки запукали, всюди їм відповідали: Ту нема місця. Ідіть дальше. — Вкінци змилосердився якийсь селянин і позволив їм переспатися в стодолі, але мусіли обіцяти, що не будуть світити, щоби через неосторогу не пустити стодоли з димом.

Вдоволені, що прецінь сю ніч проведуть під дахом, містилися, як могли, в стодолі. Карльоні усів з Ільком на велику скриню з січкою, Фрузя всунулася між них, а всі три пси поклалися перед ними на землі. Карльоні почав розвязувати свій клунок.

Він був дуже прозорний чоловік. Ніколи не пускався в дорогу, не заосмотрившися уперед в найпотрібнійші запаси. І тепер виняв великий кусень хліба і почав ділити.

Звірята дивилися на него ласими очима. Тільки Зефіро склонив голову. Він знав добре, що нині нічого не дістане. Бо коли вони ішли від хати до хати і впрошувалися на ніч, украв Зефіро у когось там скірку хліба і утік з нею.

— Побачиш вечером, Зефіро! — сказав до него Карльоні, а псиско знав вже з досвіду, що значать тоті слова. Поділивши хліб на три части для трох инших звірят, глянув строго на Зефіра і гримнув: Ти, злодію, забирайся сейчас там в кут! Для тебе нема нині хліба.

Пес заскавулів і посунувся в той кут, де йому пан показав. Там загребався так глубоко в солому, що його не було видно ані трохи. Лише тихий жалісний голос зраджував часами його кривжу.

Опісля дістав також Ілько свою частину, а на кінци перекусив сам Карльоні.

Відколи стара Ганна продала корову, Ілько ніколи не перебирав в їді; але тепер мимоволі пригадалася йому добра юшка, яку мама йому варила що вечера. Ах, а як то було любо війти до теплої кухні, положитися на своє мягоньке ліжочко і накритися покривалом аж по самі уші! А він тряс ся тепер в своїм перемоклім убраню так, що йому зуб за зуб заскакував.

— Ти дзвониш зубами, — промовив Карльоні, — чи тя таки змерз?

— Трохи, — відповів Ілько.

А тимчасом запала така темна ніч, що нічогісінько не було видко. Ілько чув, як Карльоні розвязував потемки свій клунок.

— Тут маєш суху сорочку і стару блюзу, перебирися з твого мокрого біля і загребайся в сіно, щоби добре загрівся, а опісля заснеш.

Ілько зробив, як пан велів, однак не міг заснути; він чувся нещасливим, полишеним. Чи то так буде завсігди, як нині? Цілий день без відпочинку, без згляду на погоду іти гостинцем, ніч переспати в стодолі і не їсти нічого, крім кусника сухого хліба на вечеру, а ще до того не мати нікого-нікогісінького, щоби його потішив, щоби йому сказав, що його любить?! Заплакав він тихонько. Втім почув щось теплого на своїм лици. Хватив рукою і пізнав, що то Фіделіо. Добрий псиско присунувся до него і лизав йому руки і лице.

Зворушений Ілько присунув його до себе і цілував його кучеряву шерсть. Пес заскавулів з вдоволення, присунувся до хлопця і розгрівав своїм теплом його закостеніле тіло.

Ілько забув тепер про всю журбу. Він вже не був сам, він мав приятеля. Його груди віддихали свобіднійше, він обняв пса обома руками і скоро заснув твердим, супокійним сном.

Слідуючого дня блисло ясне сонце, вітер осушив через ніч дорогу, по корчах співали птахи, а пси бігали та лестилися коло Ілька й свого пана. Фіделіо підносився на задні лаби і весело гавкав, немов би промовляв: А видиш, як мило в вандрівці!

Незадовго прийшли до міста. Ілько звернув всю увагу на те, де то Карльоні купить йому черевики. Там був цілий ряд шевських склепів, але Карльоні обминав всі. Вкінци вступили до тандитного складу, де лежала ціла купа найріжнороднійших старих річий. Між ними найшлася також для Ілька пара добрих черевиків, кованих кілочками, камізолька і блюза оксамітна, теплі суконні сподні і повстяний капелюх.

Вправді оксамит не був зовсім новий, а і про капелюх годі було сказати, якої був первісно барви, але Ілька се небогато обходило. То закупно Карльоного ущасливило його.

В домі, а властиво в малім домику, в котрім вони остановилися, зачав Карльоні переробляти тоті сподні і обтяв їх аж до колін. Ілько аж онімів з зачудовання. Але Карльоні сміявся і працював дальше. Попереплітав Ількови около ніг червоні стяжки, а капелюх його замаїв великою китицею штучних цвітів.

— Ну, промовив з вдоволенням — тепер виглядаєш, як справдішний художник.

— Але я не вмію жадної штуки.

— То навчишся. Як раз розпічнемо науку. Завтра мусимо дати представленне, і ти відограєш в нім свою ролю.

— Та я не умію жадної ролі.

— Кажу тобі, що навчишся. Чи думаєш, що Фіделіо і Зефіро уміли самі з себе ходити просто, або Мічоля скакати через линву? Мусіли вчитися, а ти не будеш прецінь менше понятливий від них. Слухай, що будеш робити. Представимо штуку під назвою „Слуга пані Фрузі". Річ мається ніби так: Пані Фрузя мала довший час слугу і була з него вдоволена. Він звався Фіделіо.

Але тепер той Фіделіо постарівся, до того став ще калікою, і пані поручила йому вишукати иншого слугу. Однак Фіделіо не приводить її на службу пса, лише малого хлопчика сільського „Ілька".

— Так зовеся, як я?

— Так, як ти, бо ти будеш саме тим слугою. Підеш отже до пані Фрузі і будеш старатися поводитись там так по дурному, як тільки зможеш.

— Чи мушу так робити? — спитав Ілько, бо роля тота йому не подобалася.

— А вжеж, що мусиш. Чим дурнійше будеш поводитися, тим більше будуть сміятися люди, тим щедрійше посиплються грошики.

— А щож буде, як мені не удасться так блазнувати?

— Вже то воно вдасться. Щоби ти зробив, як би я казав тобі н. пр. отсей стіл накрити так, як слід.

Карльоні вказав йому на стіл на котрім лежали тарелі, ножі, вилочки, обрусики і склянки. Як же ж ти упорався з тим?

Ілько збентежився і отворив широко уста.

— Добре, дуже добре! — говорив йому пан. — Як би ти зробив завтра таку міну перед людьми, то певно розсміялибися всі. Ти маєш удавати малого сільського хлопця, котрий ще нічого ані не чув, ані не бачив в світі; а теперішний вираз твого лиця надається знаменито до сего. Уважай отже!

„Слуга пані Фрузі", то була зовсім не довга штука, а мимо того намучився Карльоні більше ніж три години, заким її виучив. Звірята були вже дещо призабули й мусіли нанова учитися, а для Ілька було воно цілком незнане й чуже. Карльоні — був дуже терпеливий учитель.

— Чи ви не бете ніколи псів? — спитав Ілько здивований його незвичайною терпеливостю.

Карльоні засміявся.— Ні, дитинко, терпеливостю вдієш найбільше так з звірятами, як і з малими дітьми.

Слідуючого дня обходили вони місто. Попереду поступав Карльоні і вигравав на сопілці веселий марш. За ним ішов Фіделіо і ніс на хребті Фрузю, дальше Зефіро і Мічоля, а похід кінчив Ілько в своїм новім, дивоглядним строю.

Голос сопілки вабив людий до вікон і дверий, а скоро артисти прибули на торговицю, обступила їх велика товпа цікавих.

Ілько перевязав мотузком місце межи чотирма деревами і саля театральна була вже готова.

Першу часть представлення виповнили пси ріжними штуками, до котрих пригравав їм Карльоні на фуярці; коли скінчили, ходив Фіделіо збирати гроші. Він носив в роті бляшану пушку, ставав перед кождим зрітелем і чекав, доки не вкине там гроша. Як хто не давав нічого, то він ставив осторожно пушку на землю, а сам пукав лабою так довго до кишені зрітеля, доки той серед сміху товариства не поспішив з датком. Опісля прийшла черга на Фрузю і на Ілька; серце зачало у него живо бити.

(Дальше буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

МОЇ ВРАЖІННЯ З УКРАЇНСЬКОГО КАТОЛИЦЬКОГО КОНГРЕСУ В ФИЛАДЕЛФІЇ.

Живучи й працюючи серед українського народа я нераз переходив дуже тяжкі й прикрі хвилі. Не раз і не два жаль робився мені мого рідного народа, обезправленого, обездоленого, закатованого. Кілько разів я бачив, як він у своїй темноті гнеться добровільно в ярмо, яке йому наставили вороги, тільки разів я питався себе: Коли нарешті прийде час, що він відтрутить від себе се ярмо? Кілько разів я видів, як йому права відбирали, а він спокійно хитав головою, тільки разів я питав себе: Коли ж ти, великане, нарешті упімнешся за свої права? Коли ти, великане, станеш в ряди вільних народів, з котрих неодин богато слабший і менчий від тебе?

Такі тяжкі думки находили нераз на мене, і, я знаю, находили й на всякого, хто жив і щиро працював серед свого народа. І не раз і не два рази я чув розпучливі слова, як люди говорили, махаючи безнадійно руками: Ми нічого ніколи не дібємося. Наш нарід за своїм не обстане.

Великою радостю для тих усіх людий була боротьба, яка за права нашого народа розвелася від кількох місяців в Америці. Се була боротьба проти наших гнобителів, які хочуть нам відібрати наші права. Се був протест проти гнету, безправства, неволі.

Ся боротьба заворушила наш нарід. Вона зацікавила всякого українського чоловіка, навіть такого, якого вже всі, свої й чужі, могли вважати за чистого раба, який погодився зі своєю рабською недолею. Але все таки ми тоді питали себе самих: Кілько людий найдеться серед нас, які будуть мати відвагу станути явно за свої права?

І прийшла хвиля проби. Скликано конгрес українських католицьких громад до Филаделфії на день 29. грудня 1926. року. Не один з острахом вижидав того дня. Не одному здавалося, що аж тепер побідять наші вороги, побідять не своєю силою, але нашою народною хиткостю, рабскостю. Ворожі агенти говорили серед народа, що конгресу не буде, а як буде, то не вдасться, бо громади збояться виступити явно проти ворога. Говорили вони нам: „Стріляти споза плота — добро, а виступити явно за свої права — се друге“, — і богато з нас повірило в слова ворогів.

Ми, представники громад, які не збоялися ніяких заходів ворогів, їхали на конгрес зі страхом у серцю. Ми боялися за його невдачу. Що се буде за побіда для наших ворогів, як на конгрес приїде двайцять громад? Що се буде за побіда для ворогів, як вони побачуть, що наш нарід далі боїться їх, що наш нарід як раба всеж ще можна далі страхати, як полоханого заяця.

Приїзджаємо на конгрес, і бачимо масу делегатів. Починається перечитування громад, які вислали своїх представників, щоби вони відважно й славно зажадали від ворога звороту наших прав. І показується, що люди, які чорними окулярами дивляться на наш нарід, не знають нашого народа. Ще не дочитали до кінця всіх громад, а ми вже побачили, що на конгресі заявилися делегати від більшости наших громад. Серце билося живо в грудях кождого делегата, як він побачив, що наш народ не лякається ні заборон, ні криків, ні агітації, ні проклонів, ні загроз переслідуваннями. Коли дочитали до кінця спис усіх делегатів, ми побачили, що за конгресом заявилося коло чотирі пяті части всіх церковних громад. Навіть одної пятої части громад не заявилося за політикою наших ворогів, бо навіть від тих, які не вислали своїх делегатів, прийшли привіти та вправдання.

Груди радість розпирала кождому, що бачив сих делегатів. Кождий з нас се відразу зрозумів, що за нами сила. Що ми вже не покірна череда, яку перше-ліпше цуценя настрашить, що ми люди свідомі прав, які нам належуться. І кождий з нас почув у собі силу, бо ми вже не стояли самі, а за кождим з нас стояли сотки таких як ми, а попри кождого з нас ставали другі громади, свідомі, яка наша.

Такий настрій і лишився між нас через цілий день конгресу. Як ми бачили тих делегатів, старих і молодих, а близьких околиць і з далеких, з Лемківщини, Бойківщини, і Поділля, як кождий з них поважно розбирав питання, як нам ставити в оборону наших прав? як відперти напір ворога? як не дагися ворожим „заходам?“ як скріпити нашу силу?

Кожде слово западало глибоко в мою душу. Делегати сього не говорили, але я чув з кождого слова, що се вже дозрілі люди, які розуміють свої права та хочуть за них постояти, які готові в сій боротьбі на всякі жертви. Ніхто сього не сказав виразно, але видно було з кождої промови, що делегати зібралися в імя оборони прав свого народа, хитро нам ворогами забраних. Ніхто сього не сказав виразно, але се було чути з кождої резолюції й ухвали, що ми зібралися в імя клича: Всі за одного, а один за всіх.

Свідчать про се ухвали конгресу. Делегати заявили одноголосно, що вони доложуть усіх сил, щоб усунути епископа, накиненого їм проти їх волі. Делегати заявили одноголосно, що вони доложуть всіх сил, щоби виборюти собі право, мати вплив на вибір епископа на будуче. Делегати одноголосно постановили, в який спосіб громада має мати запоруку, що їй не накинеться священика проти її волі. Делегати одноголосно постановили, як нарід має мати контролю над видатками парохії й епархії. Делегати одноголосно постановили боротися проти відобрання нам наших прав через ріжні конкордати, через накидування нам целібатів, календаря, і так далі.

Докладні звіти з нарад конгресу будуть певно подані в газеті, і читачі з них пізнають, чому Конгрес зробив на кождого учасника вражіння першого рішучого кроку до оборони наших прав, чому моє серце й душа наповнялися радостю. Чому мені нагадалися слова Тараса Шевченка: Благословіть дітий своїх твердими руками, та обмитих поцілуйте вольними устами.

Данило Стецик,
дякоучитель і делегат на конгрес, Перт Амбой, Ню Джерзі.

НА ПОМІЧ СТРАЙКУЮЧИМ В ПАСЕЙКУ, Н. ДЖ.

ЗІСТАВЛЕННЄ

з жертв, присланих на руки адм. Свободи, за місяць грудень 1926.

New York, N. Y. Тов. Жеребецька Любов, від. 144 У. Н. С.	$49.00
Bayonne, N. J. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 213 У. Н. С.	25.00
So. Bethlehem, Pa. Бр. св. Димитрія, від. 388 У. Н. С.	23.55
Разом	$97.55

Повисшу суму відослано на руки страйкового комітету, що посвідчає понисше письмо:

Passaic, N. J., Jan. 7, 1927.

SVOBODA,
83 Grand St.,
Jersey City, N. J.

Dear Sirs and Brothers:
In accordance with your request, we are enclosing herewith a receipt for $97.55. This receipt is a duplicate and gives the sum total of three donations received through your office. For two of the other donations, receipt numbers 13431 and 13432 have been issued. For the third donation of $49 dollars we are enclosing our receipt number 14237.

Fraternally
ALFRED WAGENKNECHT,
Relief Chairman.

На сім кінчиться збірка принимання жертв адм. Свободи на страйкуючих, по причині, що страйк скінчився.

Адм. Свободи.

ДЕ ГАРКАВЕНКО БУДЕ БОРОТИСЬ.

В Джерзи Сити відбудеться боротьба в суботу, 15. січня, в Вікторі Гол.,ріг Гендерсон і Йорк ул. Гаркавенко буде боротися з Греком Демитралом. Виступати будуть і другі борці.

„ЗАЖУРИЛИСЬ МОНАРХІСТИ“.

(Співаєсь на нуту: „Зажурились Галичанки...“).

Зажурились монархісти:
„Що будем робити?
Збираються Січовики
Хочуть нас розбити.
2. Вже кличуть на раду
Січову громаду,
Пляни укладають
(Січ нову) закладають“.

Не журіться, монархісти
Ми не такі люди!
Ми вже і так добре знаєм,
Що з вас нич не буде!
2. Ні, з ваших вельможних,
Ані з тих „побожних“
Саїду не остане,
(Як нова) Січ повстане!

„Ой ви, хлопці Січовики,
Лишіть нас в спокою...
Що вам шкодить, як ми бродим
По варшавським гною!
2. Сеж наше завдання,
З Ляхами братання,
Польща для нас мати,
(Не дасть) загибати...“

Ой, хруні ви, монархісти,
Й ваші отумани...
Йдете в Польщу? Ідіть скорше
До дідьчої мами!
2. Зближаєсь година,
Встане Україна,
Вас в Польщі знайдемо
(І все) припинемо!

За—кий.

З МАРОКАНСЬКИХ НАСТРОЇВ.

Північ. Тихо. Небо ясне,
Вкрите зіроньками рясно.
Море плеще ніжно-синє;
Довгі тіні.
На заграві легка піна
І далеко — монотонна
Пісня, суму-болю повна,
Пісня туги дикуна.
І вона
Пригадала моє горе,
Мою батьківщину пишну
І нещасну і розкішну. —
В долині високі гори —
Темні плями,
А ще далі, за горами:
Край в неволі,
Люд без долі.

Marocco, 1924.

— Ну, хлопче, що каже чемний хлопець, коли пані дає йому пять центів за те, що відніс їй клунок?

— Прошу пані, щоби сказати те — я занадто добре вихований.

CHICAGO, ILL.

ЖЕЛАНІЯ НОВОГО РОКУ.

БУДІВНИЧА ПОЗИЧКОВА СПІЛКА ім. ЗАПОРОЖЕ

Желає всім своїм шеровцям веселого і щасливого Нового Року. Українська Будівнича Позичкова Спілка Запороже, се найстарша спілка в полудневій части міста Шікаго, котра заложена і заінкорпорована в 1913 р. з капітлом $50,000. Ся спілка по кінець 1926 р. має капіталу 250,000 (чверть міліона). За сей час члени, котрі мали уділи і ті, що ще мають, завдячують свому власному розумови, що богато з них доробилися власних домів, де по системі банку не мали спромоги дістати позичок так скоро і на так вигідних условіях, як в українській спілці Запороже, як також богато доробилося капіталу на висший процент, де нині готові братися до свого власного інтересу.

Спосіб ощадности і вступити в члени спілки, можна в кожду пятницю вечером від 8-ої до 10-тої год, почавши від одного шера за 25 ц. в гору, залежить хто кілько шерів може платити, вкладки тижневі. Українці в Шікаго і околиці, не забувайте за свої власні інституції, передовсім як будівничо позичкові спілки, яких в Шікаго і околиці є 4, а то Запороже, Дніпро, Дністер і Україна. Дорогі Родимці, без ріжниці, до котрої спілки вам близше, там вступайте при кождій нагоді, аби лишень не до чужих.

Спілка Запороже при нагоді 56-тої серії просить всіх, як старших і молодших, родичів і дітий, записуватись до свого власного банку.

За спілку Запороже ручать Директори і уряд стану Іллінойс.

ДИРЕКТОРИ:

Теодор Пелех, предс.; **Петро Щербатий**, секр.; **Петро Жовнірчак**, касієр; **Іван Максим**, заст. предс.; **Василь Саган**, заст. секр.; **Дм. Шумовський**, заст. секр.; **Василь Савчин**, **Теодор Яремцьо**, **Олекса Олешко.**

Адрес: PETER SCHERBATY, 4951 SO. PAULINA STREET, CHICAGO, ILL.

Антін Крушельницький.

МІЖ ОКОПАМИ.

(2)

Ми сиділи так хвильку мовчки. Сніг падав нам на руки, лиця, топився та втому проганяв. Освіжував нас.

Зненацька із грудей Миколи добулися глибокі, сумні слова...

— Мені згадалася жінка, діти. Що вони, сердеги, сьогодня діють?

— Чоловіче! Як би так кожний із нас думав про те, що роблять наші жінки, діти, наші тати, мами, рідня.

При цих словах такий жаль здавив мені серце, що я ледви поздержав страшний вибух плачу. Зловив кріс Миколи, що стояв коло мене опертий до окопа, та крикнув у розпуці:

— Краще, дивися, наладований, прицілю собі до голови й в одній хвилині нема в тебе ні жінки, ні дітей, ні рідні. Усіх забудеш на віки.

— Вірте мені, що я не раз уже гадав таке зробити, — промовив сумним голосом Микола.

А я вмить отверезився із свойого плаксивого настрою. Побачив, що замісць злагодити біль зажуреної людини, я своїми необережними словами ще більш розрянив обкипіле кровю його серце.

— Миколо! — мовлю зловивши його за руки. — Отямтеся! Що доброго зробили би ви своїм рідним. Богу дякуйте, що вас сокотив від прички до цієї пори, та просіть, щоб далі милував. А вернете, тоді будете думати про рідню. Лишіть!

А Микола говорить далі тим самим сумним голосом:

— Хіба ви не знаєте, що сьогодня „Святий Вечір“? Де вони, біднятка, блукають у це рокове свято? Чи між добрими людьми, чи де в лісах, у пустих хатах? Чи живуть вони, чи де позамерзали в снігах, погибли з голоду?

Я знав історію його рідні, його села. Мені дуже жалко стало сердешного Гуцула. Не міг його потішити, розважити. Одно, що я міг і хотів йому зробити: то вислухати його жалів. Дати вигворити свій гіркий біль, — хай лекше стане душі. Я слухав, хоч серце рвалося, а він говорив, говорив... Усю трагедію своєї душі мені повіствував.

Оповідав, як він зійшов з верха в село до громадського уряду й там сказали йому грізне слово: кличуть.

Трохи не впав. Так в очах почорніло, а гори стали отак крутитися, як той пструг у саку.

Кличуть. Треба йти. Коли? Зараз таки!

Зараз? Аджеж він не сказав у дома нічого. Жінка не знає, діти... То на війну йде, не в Косів. Божечку святий! Як таки не попрощатися?

— Зараз прийдуть жандарми й заберуть до Коломиї.

Дві, три години й він уже верне. Розпорядиться маєтком, розділить, що кому припаде.

Не дозволили. Не бачився ні з жінкою ані з дітьми. Не розписав між них маєтку. Не розпращався з ними. Крикнули збіратися. Прийшли паничі. Пішли всі до міста. І від тої днини не має вже вістки від жінки. Не знає, чи живе, вона, що діє. Не знає навіть, чи вона дістає його листи.

Микола урвав. Дивиться якось так дивно перед себе. Сидить, мов закаменілий; коло нього присіло де-кілька слухачів і кожний свою думку думає.

Коли це почулися чим далі спокійні, лагідні згуки голосу Миколи. Як би нагадуючи собі щось, почав оповідати свої воєнні пригоди.

Як билися, як гнали ворога перед себе, як зайшли в його край...

Помалу, докладно з великою пластикою оповідав усе, що пережив, що бачив власними очима. Здавалося, злагодив біль своєї душі тими широкими описами.

Аж ось перемінився його голос. Дивно почав дрижати.

— Ідемо, йдемо, таки душі в собі не чуємо. Ідемо знайомими селами. Вже недалеко наше село. А гармати так гремлять за нами!... Що то це сьогодня!.. Іграшка — сидіти й голову сокотити. Але то йти в дощі вогню! Ой! То не всякий видержить.

Слухачі притакували головами. Ледви, чи хто з них був у тому поході. Звели їх з ріжних відділів до купи. Але ледви, чи хто з них не відбув такого походу, про який говорив Микола.

— Як ми входили в наше село, я дуже зрадів. Може хоч на хвилину дадуть припочити. Може збіжить моя з груня, — поговоримо хоч ту хвилинку, поки піду далі світами. Але чогось не було в мене великої надії. То за нами гремить, а ми йдемо, ніг не чуємо, а йдемо!

— Ой, то не жарти! — докинув уважний слухач.

— А мене ще одно гонить, сил додає. Ще перейду шматок і вже побачу свою хату.

Урвав. І мимоволі похилилися голови слухачів. Вони вже чули це оповідання. Знали, що він там побачив.

А Микола питається їх жалібним голосом:

— Чи ви знаєте, що в моїй душі ділося, як я дивився на розвалену хату? Ой, відай, ніхто не зрозуміє цього ніколи! Де була моя жінка, де були діти тоді, як тут билися! Чи в хаті сиділи, чи втікли, доки почалася кривава розправа? Ніколи я не міг дізнатися. Крізь наше село ми пролетіли, не спиняючися. Не було коли навіть оглянутися. І пішли світами. А тепер, коли не рушуся, водно бачу перед собою свою розвалену хату, водно мені жінка й діти перед очима. Нераз утомлений кинуся на землю, хотів би заснути, відпочити. Ще не зажмурю очей, а вони вже приходять до мене. Прокинуся й такий мені туск здавить серце, що трохи не минуся. Що вони, біднятка, діють, куди вони, сиротятка діваються!

Зітхнув глибоко й сидів мовчки, вдивлений у беріг окопу.

Раптом застогнав зрезигнований:

— Як то все перебути, як то все перетривати...

• • •

Біля нас зібрався гурток слухачів. Хитали головами, зітхали... Коли Микола скінчив оповідання, то цей, то той і своє горе висловив. Здавалося, лекше стало всякому на душі, як міг скинути камінь із свойого серця.

Почали згадувати „Святий Вечір“, завтрішнє Різдво, й якась така туга обхопила всіх, що слова вмовкали на устах, розмова рвалася, западала розбільна мовчанка. Вона страшніща була, ніж найжалібніщі слова.

Бо слухаєш жалів людини, то чуєш її біль, її роспуку, — вони здавлюють твої власні почування, заглушують терпіння десятки, сотні інших товаришів недолі.

А втихло останнє слово, — зачинається невисказана словами журба-мова всеї тої громади закопаних у глибокі земні рови людей, чуєш ти: дрижання їх сердець, незаспокоєні їх сумніви, невтишені тривоги.

І враз обсядуть тебе роєм твої власні клопоти.

Згадаєш рідню, давнє життя, зруйноване грізним молохом; непевність, що діється там, де ти поклав свою працю, тривога, яка жде тебе будуччина, сумніви, чи загладом ти маєш право клопотатися будучим, не знаючи, що принесе найблища хвилина, — все те, немов оркан, злопотить у твойому мізку, та-ке там счинить спустошення, що голова твоя впаде обезсилена на стіну рова та, звязаний, розторощений, безнадійний лежиш, неначе мертва колода.

Помалу твій зір падає на лиця найближчих: роспуку в них читаєш, зневіря, затаєні болі... Чимраз росте той гурт людей, кинених, як і ти, в оці земельні канали, на поталу розсипаних шматків шрапнелів. Читаєш на тих лицях нудьгу, втому, напруження нервів...

Чим довше триває мовчанка, тим більше грізний стає настрій гурту...

Я найдужче боявся таких хвиль. Звичайно хтось закляв, починав сварку, до нього приставали інші, найдикші інстинкти проявлялися серед гурту; здавалося, всякий хотів свою журбу втопити в повені лайок, проклонів, брутальних слів, які в іншу пору й не продерлись би крізь уста. Оживлювалися лиця, затуплювалася душа, не знати звідки зявлявся свобідний сміх, починалася весела розмова, жарти... Приходила команда, всі схоплювалися на ноги, оживлення, напруження, дожидання, запал, енергія... Завзятий атак, затрата особистих почувань, одноцільна, безумна маса грізна в своїх рухах, безпощадна в наслідках своїх дії.

Дивлюся на своїх товаришів і де не взялася в мене думка, що ще тільки хвилина й цей наш гурток, схвильований різдвяними споминами, перетвориться в одну мить у завзятих борців, і, замісць гірких дум про рідне село, жінок, і дітей, які засіли в розпуці та душу розривають на їх устах залунають шалені окрики: ура! Замісць, щоб кинутись із лицями, залитими слізми, вихром полетять з наїженими багнетами на ворожі окопи. Різдвяний „Свят-Вечір“ окропить ворожою свіжою кровю.

Ще більш упевнювала мене про це грізна тиша, що залягла не тільки в нашому гурті, але скрізь по окопах, як далеко можна було заглянути. Всюди спокійні, мовчазні гуртки, де кинеш оком, — сумні задумані лиця.

Незамітно перестав сипати сніг — упало його стільки, що білілася земля, укрив дерева, що тут і там росли між окопами. На небі показалися зорі: одна, друга... цілі їх тисячі. Глуха, лагідна ніч ще більшою тишею вкрила наші становища.

Злетіла на нас дивна тривога дожидання...

• • •

На мене повіяло подихом сердечного родинного тепла. Сива, похилена голова мойого батька виринула передо мною десь як би в нашій любій хатчині — в ясному світлі. Сидить старенький тато й дуже зажурився. А мати сіла в кутку та проливає мовчки сльози. Ховаться з ними, щоб не доводити батька до роспуки. Стіл заставлений до вечері, а вони й не торкнулися страв. Сидять і дожидають. І враз то одно то друге почнуть поглядати нетерпляче на двері. Ануж одчиняться та прийде їх син.

За своєю великою журбою забули, що їх син не може прийти, що рідна наша країна занята ворожим військом; ні пройти ні продертися, ні птахом пролетіти.

(Кінець буде).

КОНҐРЕС УКРАЇНЦІВ КАТОЛИКІВ

По відчитанню реферату п. С. Ядловського відчитано наспівші телеграми і привіти з Перт Амбой, Честер, Шикаго, Джанет, Филаделфії, Сент Люїс, Бофало і від богатьох священиків.

Опісля слідувала дискусія над рефератом п. С. Ядловського.

До голосу записалося поверх сорок делегатів. Перший забрав слово Іван Кіналь, який говорив про нетактовне відношення епископа д-ра Богачевського до громадян, виказував непрактичність закладання дух. семинаря в Америці, та взивав замісць семинаря попирати Рідну Школу в старім краю.

На тім дискусію перервано а приступлено до відчитання спису делегатів і справоздання Комісії верифікаційної.

Спис делеґатів представляється так:

1) Алтуна, Па., Григорій Сеньків;
2) Алентавн, Па., Василь Гришко, Григорій Пипюк, Іван Заяць;
3) Амстердам, Н. Й., Никола Вільчинський;
4) Акрон, Огайо, Еміль Мельник;
5) Ансонія, Конн., Василь Грива, Семен Підберезняк;
6) Обурн, Н. Й., Іван Коковський;
7) Балтімор, Мд., Йосиф Приймак, Григорій Шулька;
8) Байон, Н. Дж., Кузьма Гриник, Петро Кудрик;
9) Бервік, Па., Петро Ґелетій;
10) Бетлеґем, Па., Максим Паращак, Ілько Мадрига;
11) Кліфтон, Н, Дж., Іван Шафран;
12) Пасейк, Н. Дж., Іван Шафран;
13) Котсвіл, Па., Іван Іванишів, Йосиф Урбан;
14) Картерет, Н. Дж., Михайло Царик, Іван Ґінда;
15) Централія, Па., Іван Чепа;
16) Честер, Па., Іван Чопик, Іван Лукаш, Йосиф Бранделевич;
17) Дітройт, Миш., Василь Шанайда;
18) Елизабет, Н. Дж., Александер Нагірний, Михайло Ґевега;
19) Фраквіл, Па., Іван Криба, Василь Найдух, Василь Страйн;
20) Геркімер, Н. Й., Іван Фіґра;
21) Гартфорд, Конн., Петро Драпяк;
22) Джерзи Сіті, Н. Дж., Петро Дубовецький, Александер Улицький;
23) Джанставн, Па., Петро Стілений;
24) Лудлов Масс., Михайло Дармограй;
25) Маганой Сіті, Па., Іван Годованець;
26) Мекіс Ракс, Па., Семен Коєтецький, Іван Кіналь;
27) Майнерсвіл, Па., Юрко Дранюк, Теодор Ташинський;
28) Міннеаполіс, Мінн., Павло Федорців;
29) Мт. Кармел, Па., Іван Голда;
30) Нантікок, Па., Іван Велґат, Теодор Бабак;
31) Ню Гейвен, Конн., Іван Плуговський, Михайло Довгий;
32) Нюарк, Н. Дж., Іван Лисак, Кость Галушка;
33) Ню Йорк, Н. Й., Василь Павлюк, Данило Бордиґа, Антін Куцик;
34) Олифант, Па., Василь Сембрат, Прокіп Тирів;
35) Пітсбурґ, Па., Тео. Сенько;
36)) Рівергед, Н. Й., Микола Хиляк, Тео. Шваник;
37) Ром, Н. Й., Іван Лаврук;
38) Ст. Клейр, Па., Адам Прус, Никола Саляк, Кирило Феценко;
39) Шамокін, Па., Іван Копистянський, Олексій Шаршонь, Іван Новак;
40) Смок Рон, Па., Іван Копистянський, Олексій Шаршонь, Іван Новак;
41) Спрінг Валей, Н. Й., Стефан Москаль;
42) Вотервліт, Н. Й., Василь Футулуйчук;
43) Вілмінґтон, Дел., Михайло Заячковський, Андрій Кучапський, Михайло Біян;
44) Йонкерс, Н. Й., Андрій Сарафин, Василь Мандій, Іван Сокерка, Афтан Пупчук; Сокирка, Афтан Пилипчик;
45) Монесен, Па., Франко Янковський;
46) Вілінґ, В. Ва., Стефан Грушкевич;
47) Гленлайн, Па., Антін Фринцко, Іван Скородинський;
48) Шенандоа, Па., Максим Курила;
49) Шикаго, Илл., Юрій Небор;
50) Ютіка, Н. Й., Лука Гарматюк;
51) Клівленд, Огайо, Матвій Притуляр; Петро Литян;
52) Едвардсвіл, Па., Григорій Ковальчик;
53) Карнеґі, Па., Іван Петриканин, Григорій Телеп;
54) Мекаду, Па., Дмитро Капітула, Константин Поступак;
55) Ню Кенсінґтон, Па., Іван Федан, Василь Калиновський;
56) Когус, Н. Й., Михайло Петрик;
57) Ганковер, Па., Іван Малищак, Микола Митяк;
58) Вілкс Бері, Па., Мартин Музика, Іван Барнас;
59) Перт Амбой, Н. Дж., Іван Ваверчак, Стефан Куций, Теодор Гавриш, Данило Стецик;
60) Літл Фолс, Н. Й., Іван Лаврук;
61) Ню Брітен, Конн., Іван Сенцьо;
62) Бофало, Н. Й., Гарасим Дісик;
63) Блек Рак, Н. Й., Гарасим Дісик;
64) Ланкестер, Лакавана, Гарасим Дісик;
65) Тонаванда, Н. Й., Гарасим Дісик;
66) Палмертон, Па., Ігнатій Климищин, Андрій Деркач;
67) Ніяґара Фолс, Н. Й., Гарасим Дісик;
68) Кемден, Н. Дж., Онуфрій Лазор, Яків Ґураль;
69) Газелтон, Па., Василь Ницак, Микола Ткачишин;
70) Манчестер, Н. Й., Михайло Дармограй;
71) Пітсфілд, Масс., Філаделфійський комітет;
72) Віпани, Н. Й., Іван Юрич;
73) Бріджпорт, Па., Василь Стельмах, Гнат Шиґаль;
74) Джерзи Сіті, Н. Дж., Константин Кирчів, Осип Логин;
75) Бріджпорт, Конн., Володимир Венґринович;
76) Форд Сіті, Па., Онуфрій Мищишин;
77) Манчестер, Н. Г., Михайло Дармограй;
78) Филаделфія, Па., Филаделфійський комітет;
79) Деслодж, Миссурі, Филаделфійський комітет;
80) Толідо, Огайо, Брольчак;
81) Вілемставн, Н. Дж., Іван Мричко.

Після обчислення комісії верифікаційної було заступлених 81 парохій, з 130 делеґатами. Товариство дякоучителів прислало від себе делеґата, котрого зібрані представники парохій приняли також до участи в Конґресі.

Опісля приступлено до дальшої дискусії над рефератом п. С. Ядловського.

Слово забрав С. Підбережняк з Ансонії, Конн., доказуючи в своїй промові, що Рим поломав умови, які був заключив з греко-католицькою Церквою, а нашим обовязком є старатися постояти за наші права, які були нам загарантовані Унією.

На повисшу тему говорили ще і другі делеґати, як п. В. Шанайда, Д. Капітула, а п. К. Кирчів пояснив ще значінне і вплив римсько-польського конкордату на наші релігійні і національні справи.

Щоби оминути повторювання тої самої теми, на внесення референта поділено реферат на точки, після котрих бесідники мали би забирати слово і говорити виключно над цею точкою. Внесення принято одноголосно. Як першу справу поставлено:

1) Справу іменовання епископа.

Слово забрав п. В. Мандзій з Йонкерс, Н. Й., котрий в довгій бесіді виказав наслідки самовільного обсаджування діецезій епископами, неприхильними нашому народови а також нашому греко-католицькому обрядови. Прелеґент годиться з точкою реферату, в котрій говориться про іменовання епископа.

Дальше слово в тій справі забрав о. А. Улицький. Попираючи передбесідника, надмінив розмову з митрополитом Шептицьким в справі обсадження опорожненої Діецезії в Америці, в котрій то розмові митрополит радився декого з помежи українського священства щодо цеї номінації і відповідно до цих порад мав зробити предложення в Римі. Однак, як видно, Рим не числився з цим предложенням митрополита, але іменував майже невідомого ані священству ані загалови з його діяльности о. д-ра Богачевського. Отець А. Улицький прилучається до виводів передбесідника і до точки реферату в справі іменовання епископа.

На повисшу тему забирали слово ще слідуючі делеґати: пп. В. Галушка з Нюарку, Н. Дж., Іван Годованець з Маганой Сіті, Па., Гр. Небор з Шикайкаго, Илл., Петро Дубовецький з Джерзи Сіті, Н. Дж.

Вислідом дискусій над першою точкою реферату було внесення поставлене делеґатом В. Мандзієм, поперте М. Дармограєм, щоби на будуче предкладати Папській Столиці з Америки трох кандидатів на епископів на дану Діецезію, з котрої то трійці Столиця призначує одного на епископа. Внесенне принято одноголосно.

2) Права парохіян при назначуванню парохів.

Добр. Гр. Пипюк з Алентавн, Па., представив зібраним невідрадні відносини своєї парохії, а як причину всего лиха подав нетактовність і самовладу епископа д-ра Богачевського. На думку бесідника епископ повинен предкладати парохіям трох священиків як кандидатів на парохів, а громада повинна вибирати одного з них на пароха. Коли би громада задля якихось причин не могла погодитись на вибір пароха з цеї трійки, тоді епископ предкладає другу трійку, аж громада вибере собі відповідного пароха.

В тій справі забирали слово делеґати: О. Логин з Джерзи Сіті, Н. Дж., Ігнатій Климишин з Палмертон, Па. і др.

Внесення в тій справі поставив п. В. Мандзій, попер п. Гр. Пипюк, котре то внесення принято одноголосно.

Делеґат Гарасим Дісик з Бофало, Н. Й., своєю фанатичною бесідою змусив президію відібрати йому голос. На тім замкнено наради. Від години 1-шої до 2-гої заряджено пору обідову.

По перерві наступили дальші наради над тими справами:

(Конець буде)

Відомий український скрипак **Осип Стеткевич**, котрий на просьбу **Александра Гаркавенка** буде виступав на концерті в пятницю, 14. січня, в Мангатан Лайсеюм, 66 Е. 4-та ул. в Ню Йорку. Поза богату програму самого концерту, Гаркавенко буде виступати більше разів, показуючи свою безмежну силу. Початок о год. 8.15 вечером.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН.

Перша коляда на Рідну Школу.

Загально відома зі своєї жертволюбивости громадянка Агафія Бундзяк, яка не залишає ні одної нагоди і складає завсігди радо жертви на всі народні потреби, відозвалася і перша з сьогорічною колядою.

Від себе зложила $10, а по $2.50 зібрала від: Анни Зборовської, Йосифини Домарацької, а по $1 від: Анастазії Наджоґа і Олесі Запаранюк.

Разом зложено $17 і відослано до Обєднання на потреби Рідної Школи в краю.

Наші патріотичні жінки з Ню Гейвен зложили перші і з зацікавленнєм будуть слідити за другими в тій вірі, що вони зробили добрий початок для ще кращого діла.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ.

З річного мітінґу на Рідну Школу.

На річнім мітінґу Народного Дому Укр. Амер. Горожан (долина міста), взято між иншими справами під розвагу рівнож і положеннє в ріднім краю та рішено виасиґнувати з каси товариства з нагоди сьогорічної Коляди $25 на Рідну Школу. Гроші рішено вислати до краю через Обєднаннє в Филаделфії.

А. Онисик, предс.;
І. Каричорт, секр.;
П. Петрович, касієр.

ДЖАНСТАВН, ПА.

З акафисту на Рідну Школу.

В укр. греко-кат. церкві відправив о. Н. Волощук акафист, з нагоди якого зібрано на тацу $3. о. Волощук додав від себе $2 і обі квоти в сумі $5 вислано до Обєднання на Рідну Школу.

ВУДЛАВН, ПА.

З хрестин на Рідну Школу.

На хрестинах в гр. Василя Фечушака чесні гості не забули на рідний край і зібрали між собою на Рідну Школу $15. Збіркою зайнялися: Микола Шпук і Федуня Бур. Гроші вислано до Обєднання в Филаделфії.

Жертвували по $2: В. Фечушак і О. Ревть, по $1: М. Шпук, Ф. Бур, В. Древна, А. Шпук, І. Бур, І. Книжик, С. Ґуран, О. Цупа, Л. Товпач, по 50 ц.: П. Подоляк, М. Бац, Г. Лаврик, Г. Ґера. Разом зібрано $15.

Олекса Ревть.

КЛІВЛЕНД, О.

Замісць святочних желань на Рідну Школу.

Головна радна У. Н. Союза, гром. Анна Стадник переслала до Обєднання $5 на Рідну Школу замісць висилки святочних желань.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На допомогу українській пресі в краю.

Коли вже по военній заверусі на ново почав відживати громадський рух на Буковині, почала там виходити укр. ґазета „Боротьба". З неї доперва довідалися ми про те пекло, яке твориться на поневоленій Румунами українській землі. Ми побачили, що так як і в Галичині та на Прикарпаттю, так і на Буковині український нарід мусить зводити важку боротьбу за свої права, за економічне і національне визволення. І ми тут радо привитали цей новий боевий рух. Ми радіємо, що наші брати і сестри не падають духом, а змагаються до визволу з під ярма румунсько-сиґуранської влади.

Отже, співчуваючи цій боротьбі — Буковинці, котрі ґуртуються в Т-ві „Буковина", 14. відділ У. Н. Союза, рішили між собою прийти з фінансовою допомогою часописи „Боротьба" на Буковині. Виробили пять ліст і занялися збіркою. Жертвували як слідує:

М. Нитка $4; Лукенюк $3; по $2: І. Труфин, І. Гороховський і Н. Мендришора; Г. Супер $1.50; І. Гринчук $1.25; по $1: А. Одайський, Ю. Сокалюк, В. Нагірний, П. Кошман, К. Лучак, М. Ковалюк, І. Кіселиця, А. Ф. Гнатюк, І. Макович, І. Лучак, П. Лучак, С. Шевців, С. Будз, А. Таленко, С. Криськів, А. Лучак і Н. Паламарук; Фалійоса 55 ц.; по 50 ц.: І. Годик, І. Лонбурт, П. Почтар, Й. Ковердович, С. Сова, Дм. Ілюк, Євка Драґінда, Я. Гавричко, К. Дацко і П. Скеба; по 25 ц.: Н. Лахнюк, І. Шурик, А. Колодій, А. Гундяк, Н. Козулкевич, Й. Новіцький, Барох С., Ф. Курка, А. Овадюк, Емілія Лучак і С. Букатар; Ілько Мельник 10 ц. Разом всіх грошей зібрано $41.15.

Гроші вислано на адресу: Stasiuk Ivan, pentru „Borotba", strada Gen. Prezan 6, Cernautsi, Bucovina, Romania. Всіх грошей вислано $41.00.

Лучак.

З ОПОВІДАНЬ ЧУЖИНЦЯ.

У ч. 1816 „Руля" уміщено оповідання В. Бранціґа, Німця-кольоніста, який родився на Україні, зостаючись німецьким підданим, а в 1918 році рішив виїхати до Німеччини. Батько й мати його померли, отже рішив він ще у 1924 р. поїхати на Україну, навідати могили батьків та побачитися з сестрами й братами, що залишилися там. Оповідання про поїздку таке цікаве, що ми мусимо навести з нього де-які уступи, що впали в око чужинцеві, який всеж там був перед большевиками, і справили сильне враження.

Зразуж в Шепетівці почали його обшукувати — чи не має він, мовляв, контрабанди — цей обшук зійшов йому „благополучно", але його сопутниць-пань обшукали так, що зник шкіряний портфель та гаманець. В Шепетівці автор замітки звернув увагу на велику кількість товарових вагонів на торах, і йому пояснили, що вони наладовані твердим вугіллям, котрий посилається до Польщі в обмін на мягкий вугіль. Кинулася ввічі п. Бранціґові страшна біда. Всі одягнені дуже брудно й бідно, роблять враження обідранців. „З нашим німецьким робітником — й порівняти не можна", каже він. Дорога, що йшла через Волинську та Подільську ґубернії (чи то пак округи) робить на автора дуже сумне враження. Ліси повирубувано, садки — теж, на місці бувших поміщицьких маєтків-економій тепер селища з глиняними хатами.

Автор задоволений станом німецьких кольоній, але зовсім инше пише він про стан нашого села. „З першогож слова, — пише він, — чути гостре незадоволення. Селяне говорять так: нас робітники обманули. Чомуж це називається владою робітників і селян. Нас більше, а їх менше, ми-б повинні стояти спереду. Землю нам дали, але обіцяли і машини для обробки дати, а де ці машини? Свої фабрики поруйнували, а з закордону нічого нам не присилають. Намалювали вони ознаку — зірку з молотком і серпом. Нехай зірка, нехай молоток, але для чого серп? Нехай не діждуть, щоб ми ще серпом збіжжя жали! Машину нам дай. Вони обдурили нас, але ми їм того не подаруємо. Вони тільки й думають, щоб по инших країнах комуну улаштувати, з нами не рахуються, але прийде час, ми з ними порахуємося". Ось які розмови доводилося чути авторові замітки, причім, як каже він, такі розмови ведуться не нишком, а цілком голосно й отверто. Не вдалося авторові дати собі раду зо всіми податками, що падають на село. Довідався він, що селяне платять і за землю, і за товар, за коней, свиней, але скільки всього, то він не може встановити. Загальне враження автора таке, що після війни, революції й голодування селянин став дуже розвиненим, але озлобленим.

Ось що пише Німець про те, що довелося йому побачити на Україні.

— Я знав одного чоловіка такого шпарівного скупаря, що він фляшчинку з чорнилом затикав за кождим разом, як замачав у ній перо, щоби чорнило не вітрило.

— А я знав одного чоловіка, що на ніч затримував годинник, щоби без потреби не зуживалися колісцятка і трибі.

— Це ніщо! Я знав одного, який не читав ґазет у читальні, щоби не зуживалися окуляри!